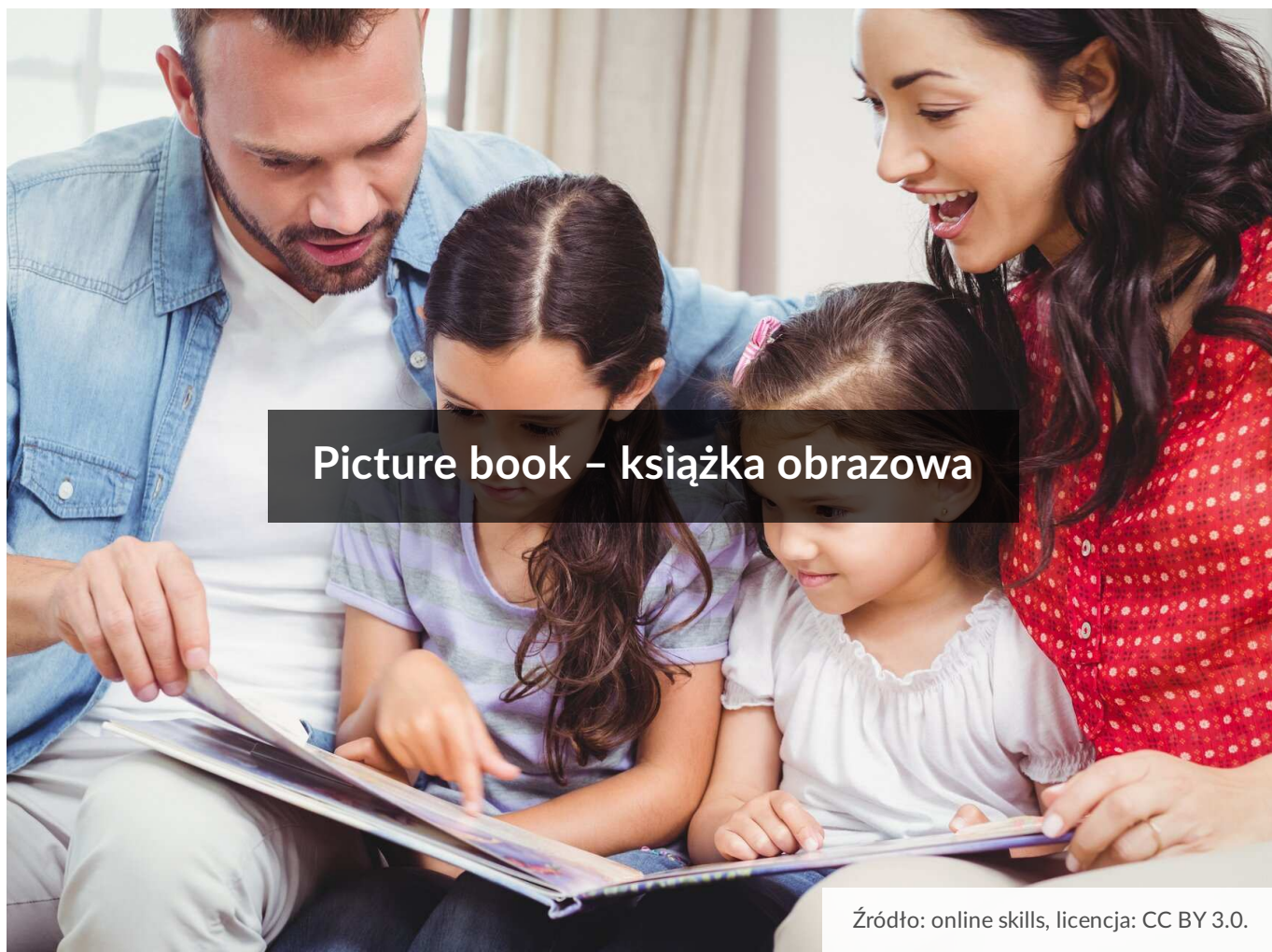

Picture book – książka obrazowa

- [Picture book – książka obrazowa](#)

Picture book – książka obrazowa

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ważne daty

1658 – wydanie pierwszej książki obrazowej autorstwa Johanna Amosa Comeniusa.

II połowa XIX wieku – życie i twórczość Randolpha Caldecotta, angielskiego ilustratora i autora pierwszych książek obrazowych.

1963 – Maurice Sendak tworzy pierwszą współczesną książkę obrazową *Tam, gdzie żyją dzikie stwory*.

2014 – wydanie książki obrazowej „Oczy” Iwony Chmielewskiej.

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Uczeń:

1) wykazuje się znajomością dziedzin sztuk plastycznych: malarstwa, rzeźby, grafiki, architektury (łącznie z architekturą wnętrz), rysunku, scenografii, sztuki użytkowej dawnej i współczesnej (w tym rzemiosła artystycznego); rozumie funkcje tych dziedzin i charakteryzuje ich język; rozróżnia sposoby i style wypowiedzi w obrębie dyscyplin; zna współczesne formy wypowiedzi artystycznej, wyłamujące się tradycyjnym klasyfikacjom, jak: happening, performance, asamblaż; sztuka nowych mediów;

II. Doskonalenie umiejętności plastycznych – ekspresja twórcza przejawiająca się w działaniach indywidualnych i zespołowych. Uczeń:

1) w zadaniach plastycznych interpretuje obserwowane przedmioty, motywy i zjawiska, stosując środki wyrazu zgodnie z własnym odczuciem; w wyższych klasach podejmuje również próby rysunkowego studium z natury;

2) wyraża w pracach plastycznych uczucia i emocje wobec rzeczywistości, a także płynące z inspiracji muzycznych czy literackich (impresja i ekspresja); rysuje, maluje, ilustruje zjawiska i wydarzenia realne i wyobrażone (także w korelacji z innymi przedmiotami);

6) stosuje różnorodne techniki plastyczne (proste techniki graficzne, rzeźbiarskie, malarskie, elementy obrazowania cyfrowego fotograficznego i z wykorzystaniem wybranych graficznych programów komputerowych).

Nauczysz się

definiować pojęcie książki obrazowa, jaka jest jej historia oraz funkcja, którą pełni;

rozpoznawać wybrane sylwetki twórców książek obrazowych;

określać uczucia, które towarzyszą Ci przy odbiorze dzieła.

Początki książki obrazowej

Pierwsze próby stworzenia książki obrazowej sięgają aż XVII wieku. Wraz z rozpowszechnieniem druku w Europie tłumaczono ją na kolejne języki europejskie, doksztalając nie umiejące czytać dzieci.

W XIX Anglii, w której żywo rozwijała się ilustracja, grupa artystów z Randolphem Caldecottem na czele wpadła na pomysł stworzenia popularnej, dostępnej dla każdego książki-zabawki, w której tekst był ograniczony do minimum. Królujące w małej, około trzydziestostronicowej książce obrazki towarzyszyły krótkim tekstom rymowanek.

Randolph Caldecott, „Sing a song for sixpence”, 1880, wikimedia.org, domena publiczna

Od II połowy XIX wieku rola książki obrazowej w kulturze rośnie, coraz więcej artystów podejmuje się tworzenia tego gatunku. Współcześnie picture book pełni ważne funkcje edukacyjne i uczy, jak odczytywać znaki tekstowe oraz graficzne, pobudzając wyobraźnię nie tylko dzieci, ale także dorosłych.

Czym jest picture book?

Współcześnie książka obrazowa jest szybko rozwijającym się gatunkiem z pogranicza literatury i [sztuk wizualnych](#). Słowo i obraz połączone w formie książki tworzą całościowy przekaz. Badacz tego typu książek Perry Nodelman mówił *słowa mówią nam to, czego nie pokazują obrazy, zaś obrazy pokazują to, czego słowa nie mówią...* Od początku istnienia cywilizacji ludzkiej komunikujemy się między sobą, by przekazać informacje, wiedzę. Podstawowym elementem w komunikacji jest [znak](#), który odbieramy zmysłami. Może to być np. gest, dźwięk, słowo, obiekt, obraz, rysunek. Picture book bez wątpienia spełnia niezwykle ważne zadanie edukacyjne, szczególnie wśród dzieci. Tekst odczytywany jest dosłownie, jednoznacznie, natomiast ilustracje, znaki w formie obrazów pozostawiają możliwość swobodnej interpretacji. Książka obrazowa, w której łączy się zarówno przekaz werbalny (słowny) i ikoniczny (graficzny), często jest pierwszym „spotkaniem” ze sztukami plastycznymi dla dziecka.

Jedność słowa i obrazu, odczytywanych razem, buduje całkowicie nowy język. W książce obrazkowej ilustracje są *tak samo ważne jak tekst albo nawet ważniejsze niż tekst* (B. Kiefer). Według niektórych znawców literatury i sztuki szczególnie ważny staje się obraz, słowo zamienia się w znak i dopowiada znaczenia nieuchwytnie w zdaniach. Według innych to właśnie „obrazki” są dopełnieniem, ilustracją, dodatkiem do tekstu. Nierozłączność tych dwóch znaków sprawia, że autor picture book’a często tworzy tekst oraz ilustracje, a także dba o ostateczny jej wygląd, estetykę. Przykładem takiej formy artystycznej może być książka *Tam, gdzie żyją dzikie stwory* Maurice Sendaka. Twórca sprawuje wówczas pełną kontrolę nad ostatecznym kształtem i wymową książki.

Maurice Sendak, „Tam gdzie żyją dzikie stwory”, 1963, blogger.com, CC BY 3.0

Picture book dla dzieci i dorosłych?

Słowo „picture” z angielskiego oznacza „obraz”, „obrazek”. W polskiej wersji tego słowa często występuje zdrobnienie, nazywamy [picture book](#) „książką obrazkową”. Taka nazwa sugeruje, że jest to książka przeznaczona wyłącznie dla małych dzieci i dorośli rzadko są nią zainteresowani. Błędnie przyjęło się przekonanie, że jeżeli książka zawiera wiele ilustracji i mało tekstu, jej odbiorcą jest dziecko, które mając problemy z czytaniem, patrzy na obrazy, by zrozumieć treść. Współcześnie każdy człowiek porusza się wśród różnych znaków – nie tylko tekstu, ale także wśród znaków graficznych. W dobie Internetu komunikaty przekazywane są poprzez litery, obrazy, dźwięki (np. muzyka, film). Czytanie nie oznacza już kontaktu tylko z tekstem, ale także z innymi znakami, np. piktogramami czy zdjęciami. Picture book jest więc gatunkiem przeznaczonym dla wszystkich, którzy są nim zainteresowani: tak samo dzieci jak i dorosłych. Polska artystka Iwona Chmielewska tak [opisuje](#) własną twórczość: „Ja staram się tworzyć książki obrazowe. Słowo „obrazek” niesie z sobą rodzaj uproszczenia i sprowadzenia obrazu w książce do funkcji podrzędnej tekstowi. Książka z obrazkami to opowieść z dołączonymi ilustracjami. (...) Nie tworzę obrazków i nie zajmuję się tylko ilustracją. Staram się osiągać taki związek obrazu z tekstem, żeby powstawał rodzaj hybrydy, w której tekst jest niepełny bez obrazu, a obraz nie może być odebrany w pełni bez tekstu. To niełatwa sztuka.”

Iwona Chmielewska, Wikipedia, CC0

Iwona Chmielewska, „Oczy”, 2014, amazon.com, CC BY 3.0

Można uznać, że pojawienie się książek obrazowych jest efektem przemian w kulturze. Dziś równie ważnym nośnikiem informacji jest obraz jak i tekst. Rozwijają się też [nowe media](#), np. aplikacje interaktywne przeznaczone do wykorzystywania na urządzeniach typu tablet lub smartfon. „Ożywione” w ten sposób picture booki działają słowem, obrazem, dźwiękiem, nadając książkom obrazowym nowe znaczenie.

Zadania

Ćwiczenie 1

W którym wieku pojawiła się pierwsza w Europie książka obrazowa?

☐ W XVII wieku

☐ W XIX wieku

☐ W XXI wieku

Ćwiczenie 2

Źródło: Karolina Urbańska, licencja: CC0.

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 2

Przyporządkuj wybranym terminom pasujące do nich znaczenie.

Znak

to, co informuje o czymś poprzez wywoływanie odpowiednich skojarzeń, ślad, zapowiedź

Sztuki wizualne

określenie różnych dziedzin twórczości artystycznej odbieranych wzrokowo. Jest to szerokie pojęcie, obejmujące zarówno tradycyjne formy plastyczne: malarstwo, rzeźbę i grafikę, jak i działania artystyczne, takie jak np. performance, film

Nowe media

narzędzia komunikacyjne wykorzystujące nowe technologie i Internet do przekazywania komunikatów

Źródło: Karolina Urbańska, licencja: CC0.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj wybranym terminom pasujące do nich znaczenie.

Znak -

Sztuki wizualne -

Nowe media -

określenie różnych dziedzin twórczości artystycznej odbieranych wzrokowo. Jest to szerok

to, co informuje o czymś poprzez wywoływanie odpowiednich skojarzeń, ślad, zapowiedź

narzędzia komunikacyjne wykorzystujące nowe technologie i Internet do przekazywania kor

określenie różnych dziedzin twórczości artystycznej odbieranych wzrokowo. Jest to szerok

narzędzia komunikacyjne wykorzystujące nowe technologie i Internet do przekazywania kor

to, co informuje o czymś poprzez wywoływanie odpowiednich skojarzeń, ślad, zapowiedź

Źródło: online skills, cc0.

Ćwiczenie 4

Wskaż zdania prawdziwe

☐ W roku 1690 Comeniusz wydał pierwszą książkę obrazową.

☐ Pierwsze próby stworzenia książki obrazowej sięgają aż XV wieku.

☐ Pierwsza w historii książka obrazowa została stworzona przez czeskiego nauczyciela Johna Amosa Comeniusa.

☐ W 2014 roku wydano Oczy Iwony Chmielewskiej.

Ćwiczenie 5

Współczesna kultura wykorzystuje nowe sposoby przekazywania informacji, operuje nie tylko słowem i obrazem, ale także dźwiękiem i innymi środkami. Jak nazywamy innowacyjne technologie wykorzystywane w sztuce?

☐ Kultura wizualna

☐ Sztuka wizualna

☐ Nowe media

Ćwiczenie 6

Źródło: Karolina Urbańska, licencja: CC0.

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 6

Źródło: Karolina Urbańska, licencja: CC0.

Inna wersja zadania

Polecenie 1

Podejmij próbę stworzenia własnej kompozycji, w której połączysz tekst z obrazem. Może to być cytat znanej osoby lub Twój ulubiony fragment z książki, uzupełniony o grafikę. Pamiętaj, by zarówno grafika jak i słowo tworzyły spójną, czytelną i estetyczną wizualnie całość. Inspiracji poszukaj w pracach artystów omówionych podczas lekcji. Pracę możesz wykonać technikami tradycyjnymi lub w dowolnym programie graficznym.

Słownik pojęć

Nowe media

narzędzia komunikacyjne wykorzystujące nowe technologie i Internet do przekazywania komunikatów.

Picture book

z angielskiego „picture” oznacza „obraz”, „obrazek”. Tłumacząc na polski jest to książka obrazkowa, w szerszym znaczeniu: książka obrazowa. Cała historia przedstawiona

w picture book, zarówno ilustracje, jak i tekst muszą ze sobą być powiązane. Jedno i drugie jest tak samo ważne.

Sztuki wizualne

określenie różnych dziedzin twórczości artystycznej odbieranych wzrokowo. Jest to szerokie pojęcie, obejmujące zarówno tradycyjne formy plastyczne: malarstwo, rzeźbę i grafikę, jak i performance i inne działania przestrzenne.

Znak

to, co informuje o czymś poprzez wywoływanie odpowiednich skojarzeń, ślad, zapowiedź.

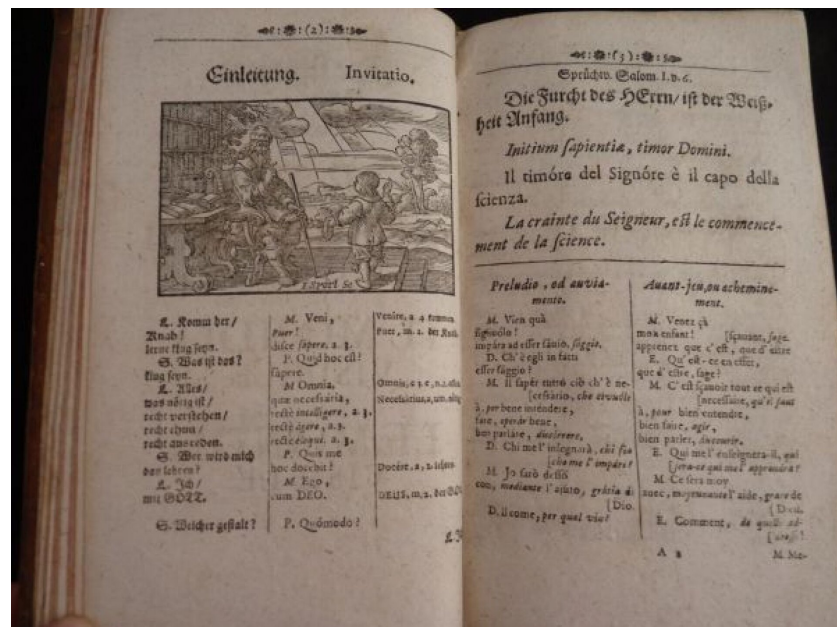
Źródło:

culture.pl

encyklopediadziecinstwa.pl

magazykontakt.pl

Galeria dzieł sztuki

John Amos Comenius, „Orbis Pictus”, 1657, edition-originale.com, CC BY 3.0